

מסורת הש"ס

- (א) [לעיל לד: ושי"ג],
(ב) כחצות פה, (ג) [וכן]
מלחא"י בתמורה: א: כס:
כר ספרא שיש ועד ביומא
פנ: ע"ש, (ד) גילא שפיקי,
(ה) [גיל חרש שוטה],
(ו) כחצות ימ: [גיון נא:],
(ז) כס"א: פרעמית, (ח) [לעיל
לח:], (ט) תרומות פ"א מ"ב
ע"ג.

תורה אור השלם

1. כי יתן איש אל רעהו
ספק או כלים לשמור
וגב מבית קאיש אם
קראא הגב יושלם
שקים: שמות כ ו

הגהות הב"ח

- (א) ש"י ד"ה הוה ליה
דלמר למלח, י"ב טומו
לכר דלע"פ דמלוה נצי
לממיי וסל לא קא
ממנה אפי"ל לא אמרי
פטומי מלי עגלמל ניסו
משוס דכיון דקא ממנה
לוה התקבלתי ולא אוכל לומר לך
פרעמין: אימור דאמרי ויל כפר
רוכ דעוס הני מילי לענין אומדנא.
כדלמא דאמר במסכת ע"ז דפרק
השוכר (דף ע"ב). א"ל כדשיימי (ט) כחלמא
אפי"ל תרי מגו תלמא כדלמרי זי
תלמא עד דלמרי כחלמא כדשיימי
ד' עד דלמרי ד' וכ"ש כדלמרי
בארבעה: כיון דנחית לדעות.
מתחלה ירד למנין שהוא יתר מכדי
עדות ודאי אדעות קפיד כחלמא
הימניה בארבעה לא הימניה: שכתב
מלפ"ש המשנ"ס (ה) והג"י מפר"ש כ"ן:
מנה לי בידך אמר לו קן, ובכני עדים
ואמר להם אחס עדי: נספיו לך
פטור. מלשלם ומשכונה דלורייתא:
אין לך ביד. לא היו דברים מעולם:
חיוב שלם ואינו נאמן בשכונה שהרי
הוחזק כפרן: אין לך בידך אלא
ליטרא כסף פטור. שאין כסף הודאה
ממין הטענה: לסך. חל כור: פטור.
ללאו ממין הטענה היא: ורנן גמליאל
מחייב. דלא נצי הודאה ממין הטענה:
כדי שמן. כדים מללש שמן: והודא
לו בקנקנים. הכדים יס לך בידך בלא
שמן: הואיל והודא מקלס הטענה.
והוא ליה טענו חטין ושעורין והודא
לו כחלמא מן: (א) או שהודא כמקלס
קרקעות פטור. משכונות דלורייתא
לא על הקרקעות ולא על הכלים
שאין הודאה קרקעות מביאה לידי
שכונה שאין דין שכונה בקרקעות
כדלמרינן (בכל השכעין) [למקן ע"ג]:
הודא כמקלס כלים. דליכא הודאה
וכפירה בלאו קרקעות: חייב. לישבע
אף על הקרקעות על ידי גלגול שכונה
דילפין לך כפרק קמא דקדושין
(דף ס:). מקראי: וזקקין. גוררין:
אין נשבעין על טענה חרש שוטה
וקטן. כגון שטענו כרמיה דחרש
שדיכרו חכמים בכל מקום לא מדבר ולא שומע (ט): אצל נשבעין לקטן ולהקדש. מפרש בגמרא: גב' ווי יתן איש. ועלה
כתב ונקרב צעל הבית לשכונה כדלמרינן צבא קמא (דף סג:). אין נספין קטן כלום. דהא איש כתיב והחרש והשוטה כקטנים
הם בלא דעת: צבא צעענס אציו. הא דקמני נשבעין בנתינת איש קאמר שהקטן טוענו אצי מסרו לך: והאלוליו פירם.
והחזרתי לו חלי והחזירי בדי חייב לישבע על השאר וקטן הכא צעענס אציו לא גרע מטענת עאלמו דהכא: צעונו קטן. יתוס קטן מועב:
כולהו

לענין ש"י

- גל"ש. עפ"י (גירסאות)
ספליים בעלה האלון

רבינו חננאל

עפ"י דקיימי שיתא וזו
כל קבא. א"ל לאו בדי
ד' הוה מודבני כחייב
אורי קמיה דרבא וקביא
ללוה למפרעיה ר' וזי.
א"ל רמי בר חמא וזי
את הוא דאמרת כיון
דלא רמיא עליהו דשהרי
איתעו ולא אדעיתיהו
וטענתיה דלוה טענא.
א"ל רבא קבוצתא דהרעא
מידבר כדרי אישתי.
ובמקום עדים לא אפרין
טענתא דלוה טענא:
ההוא דא"ל לחבריה בדי
לי ק' וזי דמסיקא
בך והוא שטרא. א"ל
לוה ולא פרעתיך. א"ל
מלוה הנהו סטיראי נינהו.
פ"י מצד אחר היו לי
עליך מפרעת אותי. אבל
כלום השטר לא פרעתי
מזה. אמר רב נחמן
איתרע שטרא. כלומר
אפי' כתוב בשטר נאמנות
אינו גובה אלא בשבועה.
דידיק' מדרגתי איתרע
שטרא וא"ל קמני איכטיל
שטרא ש"מ כדאמרינן.
ואסיקא והלכתא איתרע
שטרא. והני מילי דפרעיה
באפי שהדי ולא אדבר
ליה שטרא. אבל היכא
דפרעיה בך ידידיה לדידיה
מגו דיכול למימר המלוה
לא היו דברים מעולם
יכול נמי [למיר] סטיראי
נינהו כשר מפורש
בכתובות כפר הכותב
לאשתו דין דבריהם בנין דר' אמי בריה דר' אבהו דנשבע דסיטרא הוה ליה עליה וגובה. ואי טעין עליה דסיטרא נינהו
היכא דמירי ליה דאשתו יחבינהו ליה ומודה ליה נמי ידיבית אמסתחא וקביל וזי דתורי וטעין השתא דסיטראי נינהו
אפי' רב פפא מודה דאיתרע שטרא: ההוא דא"ל לחבריה מהימנת לי כל אימת דאמרת לא פרענא פרעיה באפני שהדי.

עפ"י. גל"ש צלע"ז ומעבדין בהן עורות: אייסי. מלוה סהדי
לדכרנה ארבעה קיימי ותובע מלחמי וזה אומר פרעמין מ"מ אס
לא צעפאס פרעמין צמעות: דלא רמיא עליה דאניש. והאי נמי
לא רמיא עליה לומר בזה ענין פרעס אלא פרעמי' סתמא הלכך
לא מוכר וסבור שכן השער וכל הוחזק
כפרן ונשבע שפרעס מלך מקום:
מדבר דכיר. והוחזק כפרן: סיטראי
נינהו. מלך אחר הייט חייב לי:
איסרע שטרא. הואיל ומודה שקיבלס
ולאו כל כמניה לומר סיטראי נינהו:
לאו אסורי יבסא לי. לקנות מהן
שוורס לשחיטה למחית שכתב:
אמסתחא. מקום שמקצינן הצער
ומוכרינן: ולא אידרי לא שטרא.
שיטול השטר מידו: מיגו דיכול למימר
ליה. לא פרעתי' י' יכול למימר ליה
נמי סיטראי נינהו: ונדאצימי כריס
דרכי אצבו גרסינן. והוא במסכת
כתובות דפרק הכותב (דף פה). דמטא
כי האי מעשה ליה: (א) ההוא.
לוה דאמר למלוה בפני עדים בשעת
הלוה נאמן אמה עלי כל זמן שחאמר
לא התקבלתי ולא אוכל לומר לך
פרעמין: אימור דאמרי ויל כפר
רוכ דעוס הני מילי לענין אומדנא.
כדלמא דאמר במסכת ע"ז דפרק
השוכר (דף ע"ב). א"ל כדשיימי (ט) כחלמא
אפי"ל תרי מגו תלמא כדלמרי זי
תלמא עד דלמרי כחלמא כדשיימי
ד' עד דלמרי ד' וכ"ש כדלמרי
בארבעה: כיון דנחית לדעות.
מתחלה ירד למנין שהוא יתר מכדי
עדות ודאי אדעות קפיד כחלמא
הימניה בארבעה לא הימניה: שכתב
מלפ"ש המשנ"ס (ה) והג"י מפר"ש כ"ן:
מנה לי בידך אמר לו קן, ובכני עדים
ואמר להם אחס עדי: נספיו לך
פטור. מלשלם ומשכונה דלורייתא:
אין לך ביד. לא היו דברים מעולם:
חיוב שלם ואינו נאמן בשכונה שהרי
הוחזק כפרן: אין לך בידך אלא
ליטרא כסף פטור. שאין כסף הודאה
ממין הטענה: לסך. חל כור: פטור.
ללאו ממין הטענה היא: ורנן גמליאל
מחייב. דלא נצי הודאה ממין הטענה:
כדי שמן. כדים מללש שמן: והודא
לו בקנקנים. הכדים יס לך בידך בלא
שמן: הואיל והודא מקלס הטענה.
והוא ליה טענו חטין ושעורין והודא
לו כחלמא מן: (א) או שהודא כמקלס
קרקעות פטור. משכונות דלורייתא
לא על הקרקעות ולא על הכלים
שאין הודאה קרקעות מביאה לידי
שכונה שאין דין שכונה בקרקעות
כדלמרינן (בכל השכעין) [למקן ע"ג]:
הודא כמקלס כלים. דליכא הודאה
וכפירה בלאו קרקעות: חייב. לישבע
אף על הקרקעות על ידי גלגול שכונה
דילפין לך כפרק קמא דקדושין
(דף ס:). מקראי: וזקקין. גוררין:
אין נשבעין על טענה חרש שוטה
וקטן. כגון שטענו כרמיה דחרש
שדיכרו חכמים בכל מקום לא מדבר ולא שומע (ט): אצל נשבעין לקטן ולהקדש. מפרש בגמרא: גב' ווי יתן איש. ועלה
כתב ונקרב צעל הבית לשכונה כדלמרינן צבא קמא (דף סג:). אין נספין קטן כלום. דהא איש כתיב והחרש והשוטה כקטנים
הם בלא דעת: צבא צעענס אציו. הא דקמני נשבעין בנתינת איש קאמר שהקטן טוענו אצי מסרו לך: והאלוליו פירם.
והחזרתי לו חלי והחזירי בדי חייב לישבע על השאר וקטן הכא צעענס אציו לא גרע מטענת עאלמו דהכא: צעונו קטן. יתוס קטן מועב:
כולהו

שבועת הדיינין פרק ששי שבועות

מב.

עין משפט
נר מצוה

- גו א טוש"ע ח"מ סימן
עט סעיף יב:
נב ה מ"י פ"ד מהל'
מלוה הלכ' ט סמג
עשין לד טוש"ע ח"מ
סימן נט סעיף א:
נב ג מ"י שם טוש"ע שם
סעיף ג:
ד ד מ"י שם טוש"ע שם
סעיף ג:
כא ה ו ז מ"י פט"ו
מהל' מלוה הלכ' ג ד
סמג שם טוש"ע ח"מ
סימן נט סעיף א:
ח [מ"י פ"ד מהל' טועין
ועשין כל' א טוש"ע ח"מ
ס"י מהל' פ"א וס"י פס
סעי' לנ:]

מוסף רש"י

- ור' אליעזר בן יעקב
לית ליה משיב אבידה
פטור. מה שכתבנו
בממיה הא תקנתא דרננן
יהא המלח מלחא לא
יבטע מפני מיקון העולם
(ע"י גיטין חח:). וזיון דכי
אזני מוכש נמי מחייב ליה
כחש. הכי אין לך משיב
אבידה גדולה וזי מוכי
(כתובות יח:). כמו והיוני
בה, ור"א לית ליה חששא
דמיקון העולם דמשיב
אבידה פטור משכונות
דל"כ שכיך ליה ואילו,
והאי נמי כיון דלא נטעו
כמשיב אבידה הוא (גיטין
נא:). אי הכי, דטוענו
גדול. טענת צעמור. קרי
לה, טענת אחרים הוא
(שם). ומלי פטעיה דקאמר
ומלי טענת עאלמו (כתובות
יח:). טענת אחרים
על הודאה צעמור. על
שכונה לו טענת כדכיון
ומודה לו שדיין חייב לו
פסם הוא נשבע (גיטין
נא:).

רבינו חננאל (המשך)

אביי ורבא דאמרי תריוויה
הא הימניה מתקוף לה רב
פפא נהי דהימניה טפי
מנפשיה משהדי לא
הימניה וק"ל כרב פפא:
ההוא דא"ל לחבריה
לחייבמנא לי כבי חרי כל
אימת דאמרת לא פרענא.
אי נחית משיב אבידה
ואסיקא רב הונא כי אולין
בחר רוב דעות לענין
אומדנא דכמה דנפשי
אית בהו דפקיעי טפי.
אבל לענין עדות תרי
כמאה ומאה כתרי. אבל
אין נחית משיב אבידה
וא"ל מהימנת לי כחלמא
ופרעיה קמי ארבעה דאי
לדעות נחת. ושהודות
דשהדי מבטלה להימנותא
דידיה: פתני' אין נשבעין
על טענת חרש שוטה
קטן כר. מ"ט דכתיב
אין יתן איש אל רעהו
סכף או כלים. מדכתיב כי
יתן איש ש"מ אין נתינת
קטן כלום: וירושלמי כי
יתן איש אל רעהו סכף
או כלים. פרט לקטן. עד
כדון שנתן לו כשהוא
קטן וחבשו כשהוא קטן.
נתן לו כשהוא קטן וחבשו
כשהוא גדול מנין ת"ל
(א). רעהו. עד שתהא
תניה וחביה שוין: אבל
נשבעין לקטן. אוקמה
רב בבן שטענו לחברו

כמ"ד אין לך לזכר אי נמי כמו שפירש רבינו תם לזכר אמיתות
הדברים כמו שיכול ומכל מקום אי לא משכח להו או אמו ואמרו
לה"ס לא מפקיד וכן מוכח בירושלמי שהביא ר"ח דגרסי' התם הלא
לדון צשטר וחזקה רבי אומר נידון צשטר פירוש שזריך לזכר רבן
שמעון בן גמליאל אומר נידון צחוקה
צא מעשה לפני רבי וסורה כרסצ"ג
קשיא דרבי אדרבי לא קשיא רבי
לא רצה אלא לעמוד על אמיתת הדבר
ואית דגרס התם צא מעשה לפני
רבי חייל ופריך מינה אדרבי לפי
שתלמידו היה כדפריך דפרק מפנין
(שבת דף קכח). מדרב הונא אדרב
משוס דרב הונא תלמידו דרב הוה
וכקונטרס פירש צירס פרכ זה צורר
(סנהדרין דף גז:). למ"ד לך לזכר
שחס צקש ולא מלל הפסיד:
איתרע שטרא. מפר"ש וכן ר"ת
לזריך צעל הסטר
שכונה שלא נפרע והא דלמרינן דפרק
אלו נערוט (כתובות דף לו:). הא שטרא
ריעא לא מגבינן ציה דוקא צבי ה"ך
ריעומא דהסס כיון דמהדר אזיפא
אימור זיפוי זיף וחסס וקסה מההוא
דככותב (שם פה. וס). דההוא שטרא
דלמא קמיה דרבא א"ל רב פפא
יענא ציה דשטרא פריעא הוא א"ל
איכא איניש אחרינא צדי דמר כו'
וקאמר לא יחא רב פפא אלא צבת
דרב חסדא והסמא מנה היה יכול
לעשות יומר מלהשביעו דלית ליה
לקרועי דקמני התם קרעיה ס"ד
והסמא אפילו כל אדם דלא קיס ליה
בגויה נאמן להשביעו מידי דהוא אעד
אחד מעיד שהוא פרוע על כן נראה
דשטרא ריעא לא מיקרע קרעין לא
ולא מינבא גבינן ציה כי ההוא דאלו
נערוט (שם דף לו:). ורבי א"עזר
בן יעקב לית ליה משיב אבידה
פטור. פירוש צמיו:
אלה

פרעיה באפי תלתא אמר רב פפא כבי תרי
א"ל רב הונא בריה דרב יהושע לרב פפא (א) אימור דאמרי רבנן דאולין בתר
רוב דעות ה"מ לענין אומדנא דכמה דנפשי (ב) בקיאי טפי אבל לענין עדות
ימאה כתרי ותרי כמאה לישנא אחריןא ההוא דא"ל לחבריה מהימנת לי
כבי תרי כל אימת דאמרת לא פרענא אול ופרעיה באפי תלתא אמר רב
פפא כבי תרי הימניה כבי תלתא לא פרענא אול ופרעיה באפי תלתא אמר רב
יהושע תרי כמאה ומאה כתרי ואי א"ל כבי תלתא ואול פרעיה באפי בי
ארבעה יכיון דנחית לדעות נחית לדעות: אין נשבעין על טענת חרש
שוטה וקטן ואין משביעין את הקטן: מ"ט אמר קרא יכי יתן איש אל
רעהו סכף או כלים לשמור ואין נתינת קטן כלום: אבל נשבעין לקטן
ולחקדש: והא אמרת רישא אין נשבעין על טענת (ט) שוטה וקטן אמר
רב בבא בטענת אביו ור' אליעזר בן יעקב היא דתניא (י) רבי אליעזר בן
יעקב אומר פעמים שאדם נשבע על טענת עצמו כיצד אמר לו מנה
לאבך בידי והאכלתיו פרס הרי זה נשבע וזהו נשבע על טענת עצמו
וחכ"א "אינו אלא כמשיב אבידה ופטור ור' אליעזר בן יעקב לית ליה
משיב אבידה פטור אמר רב בשמענו קטן קטן והאמרת אין נשבעין על
טענת חרש שוטה וקטן לעולם גדול ואמאי קרו ליה קטן דלגבי מילי דאבוא
קטן הוא אי הכי טענת עצמו טענת אחרים היא טענת אחרים והודאת עצמו
כולהו
שאתה חייב לאבי כן וכך ולא קטן משפ הוא אלא גדול הוא. ואמאי קרו ליה קטן. דלגבי מילי דאבוא קטן הוא. והודה
לו [במקצת]. ומתני' ר' אליעזר בן יעקב הוא דאמר כי האי גזונא לאו משיב אבידה הוא. אבל משיב אבידה דברי הכל פטור